

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Requiem
voor kanariepietje
Telemann

Georg Philip Telemann (1681-1761) was in zijn tijd de beroemdste Duitse componist en musicus. Hij schreef ontzettend veel: zowat zeventienhonderd kerkcantates, talrijke opera's en meer dan duizend instrumentale werken! Dat de componist een man was met veel gevoel voor humor, spreekt uit zijn wereldlijke cantates en ouvertures. Een ouverture-suite heet La Bouffonne (de vrouwelijke nar). Het begint allemaal heel plechtig, maar snel slaat de stemming om en verdwijnt de grandeur voor een schertsende benadering waarin Telemann een satirische imitatie ten beste geeft van de kreuple baas. De componist hekelt hier de blaaskaak die groot wil doen.

Die zorgeloos grappende muziek met een bescheiden moraliserend tintje vinden we telkens opnieuw terug. Zo schildert de cantate *Der*

Weiber-orden suggestief de overgang van meisje naar gehuwde vrouw, de intrede dus in de 'orde van de vrouwen'.

Het merkwaardigst is zeker de *Cantate oder trauer-musik eines kunstfahrenden Canarien-vogels*. Een requiem dus voor een kanariepietje. Waarbij we het aan de verbeelding van de lezer overlaten of Telemann het hier wil hebben over zijn ontroering bij de dood van een geliefd huisdier of — zoals sommige critici suggereren — mediteert over de eigen toekomstige dood, verzinnebeeld door het afscheid (moeten) nemen van de eigen seksualiteit. Toch lijkt het in zijn geheel niet echt ernstig te nemen, al is het wel bijzonder mooie muziek.

Het Bach Concentus werd door de klasrijke Vlaamse cembalist Ewald Demeyere een paar jaar geleden opgericht en speelt vooral muziek uit Barok en vroeg classicisme op originele (of kopieën van originele) instrumenten. De Duitse sopraan Dorothee Mielsdts blijkt een prima keuze voor deze originele werkjes van Telemann. (JC)

Georg Philipp Telemann, *O Woe! O Woe! My Canary is Dead! Secular Cantatas and Ouvertures*, Accent (distributie Coda), ACC 24199, 21,15 euro.

CD KLASSIEK

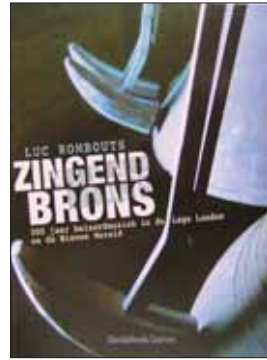
Liederen
Russische componisten

Zingende Russen? Dan denken wij aan donkere basstemmen van het koor van het Rode Leger of uit de orthodoxe liturgie. Volgens Gilbert Bécaud en zijn onvergetelijke Nathalie gaan zingen en dansen in Rusland naadloos samen. Wie de mooie cd Melodiya met sopraan Marianne Fiset beluistert, zal beamen dat er wel degelijk een grote Russische kunstliedtraditie bestaat. Dit jonge, veelbelovend talent uit Québec vertolkt prachtige liederen van Moessorgski, Rachmaninov, Glinka en Tsjaikovski. Vier giganten die ieder op hun wijze gestalte geven aan de gevoelsrijke natuur van de Slavische ziel.

De opgenomen liederen van Rachmaninov behoren tot de meer bekende, zeker het adembenevende *Ne Poj, krasavitsa* (Zing niet, geliefde, in mijn aanwezigheid), dat de heldere lyrische stem van Fiset bijzonder past. Deze kwikzilveren sopraan zingt werkelijk wondermooi. Vloeiend en krachtig, en met veel aandacht voor detail. Dat is ook merkbaar in *Tatjana's brief*, een solo uit Tsjaikovski's opera *Eugen Onegin*. Opmerkelijk goed is ook de combinatie met pianiste Marie-Eve Scarfone. Kortom, deze jonge kracht gaat niet ten onder in een zwaar programma. We zullen nog veel en met plezier van haar horen. (JC)

Melodiya. Liederen van Modest Moessorgski, Sergei Rachmaninov, Mikhail Glinka en Piotr Iljich Tsjaikovski, door Marianne Fiset (sopraan), Marie-Eve Scarfone (piano) en het Orchestre Radio-Canada Musique onder leiding van Jean-Philippe Tremblay, Analekta Musique (distributie Coda), AN 2 9962, 17,15 euro.

BOEK CULTUUR

Beiaardmuziek
Luc Rombouts

De oudste vermelding van een beiaard dateert uit 1510 en betreft het klavier voor de klokken van Oudenaarde. De vijftiende verjaardag van dat feit was de gelegenheid voor beiaardier Luc Rombouts (zie ook blad-

zijde 17 in dit nummer) om een volledige geschiedenis van dit instrument, zo eigen aan onze streken, te schrijven.

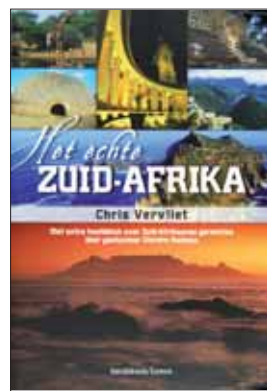
Rombouts begint bij de middeleeuwse klok en besteedt veel aandacht aan het fabricageproces zowel als aan de muzikale betekenis. Ook de beroemde dynastieën van klokkengieters worden besproken. De beiaard blijkt ook een modern instrument. Omstreeks 1790 werd een eerste hoogtepunt bereikt, dat pas na de Tweede Wereldoorlog wordt overtroffen.

Heel leuk vonden wij het verhaal over de beiaarden op de Expo '58, toen in het Vaticaanse paviljoen een bitse strijd werd geleverd tussen een elektronisch Amerikaans instrument en een 'katholieke' Nederlandse beiaard, die eigenlijk was bestemd voor de Zeeuwse stad Hulst.

Rombouts houdt ook een pleidooi voor de toekomst van de beiaard. Het instrument kan enkel overleven, zo stelt hij, als het repertoire blijft vernieuwen en als het ook een plek krijgt in buitenwijken en woondorpen. Als Nederland en België de beiaard bovendien nog actiever zouden promoten, kan hij eindelijk een echt universeel muziekinstrument worden. (EDS)

Luc Rombouts, *Zingend brons. Vijfhonderd jaar beiaardmuziek in de Lage Landen en de Nieuwe Wereld*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 463 blz., 39,95 euro, ISBN 978 90 5826 720 7.

BOEK TOERISME

Zuid-Afrika
Chris Vervliet

Chris Vervliet is een doorgewinterde Zuid-Afrikakenner. Hij kwam er voor het eerst in 1981, toen het apartheidregime

nog aan het bewind was. Voor het Davidsfonds schreef hij een fraai geïllustreerde reisgids over de 'regenboognatie'. Aanleiding was ongetwijfeld het WK Voetbal van juni laatst en aan die gebeurtenis besteedt de auteur ook de nodige aandacht. Hij vertelt heel wat wetenswaardigheden die je in de bekende internationale reisboeken niet vindt. Alles is ook knap geïllustreerd.

De vraag is of je wel het 'echte' Zuid-Afrika kunt vatten. Dat beseft Vervliet terdege: „Je krijgt een zeer verschillende beeld van Zuid-Afrika afhankelijk van het gebied dat je bezoekt.”

Wie een volledig beeld wil krijgen van Zuid-Afrika, mag zich in elk geval niet beperken tot de toeristische trekpleisters. Het is bijvoorbeeld goed om ook eens een township te bezoeken, een zwarte woonstad nabij de grootsteden.

Dat gebeurt helaas weinig bij georganiseerde reizen.

Vervliet weet waarover hij praat en raadt wie zelfstandig naar Zuid-Afrika reist een route te kiezen die voert door zwarte plattelandsgedebieden. „Nogal wat toeristen krijgen niet wat ze verwachten, doordat Zuid-Afrika zo Europees en zo weinig Afrikaans lijkt.” (EDS)

Chris Vervliet, *Het echte Zuid-Afrika*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 27,50 euro, ISBN 978 90 5826 710 8.

BOEK LITERATUUR

Zeeuws en protestants
Franca Treur

Bij onze noorderburen is de roman *Dorsvloer vol confetti* een van de literaire voltreffers van de voorbije maanden. In Vlaanderen bleef het boek vrijwel onopgemerkt. De jonge NRC-journaliste Franca Treur beschrijft er het leven in een zwaar gereformeerd Zeeuws gezin in de jaren 1980-1990. Treur is zelf afkomstig uit een dergelijk gezin. Haar vader heeft een melkveebedrijf op Walcheren en ze was zelf lid van een bevindelijk-gereformeerd

kerkgenootschap. Ze noemt haar boek een „verzonnen waarheid”. Hoofdpersoon is de twaalfjarige Katelijne die opgroeit in een streng gelovig protestants boerengezin.

Ze is het enige meisje tussen zes broers, en wordt daarom nauwelijks betrokken bij het werk op de boerderij. Ook de gesprekken aan tafel gaan grotendeels aan haar voorbij. Terwijl ze haar best blijft doen om er bij te horen, leeft ze in gedachten in verhalen: Bijbelverhalen, dorpsroddels en sprookjes. Als verhaal heeft *Dorsvloer vol confetti* niet zo veel om het lijf: er is geen sprake van spannende avonturen, grote drama's of schokkende ontwikkelingen. Franca Treur borstelt bovenal een portret tegen de achtergrond van haar milieu, haar familie, haar kerk.

Niettemin roepen haar gedachten en belevingswereld herkenning op bij lezers die in een vergelijkbaar milieu zijn opgegroeid. In die zin past het boek in de herontdekking van de sterk religieuze minderheid die er ook in de Nederlandse samenleving leeft.

Alhoewel Treur heeft gebroken met het geloof van haar jeugd, beschrijft ze de religieuze houdingen en praktijken met veel eer-

bied. Voor katholieken is de bevindelijk-gereformeerde levensvisie moeilijk te vatten. De mensen leven bijzonder sober, zien af van televisie en wereldlijk vermaak. Spiritueel worstelen de gelovigen met de vraag of ze wel echt bekeerd zijn. Alleen de bekeerden mogen in de kerk deelnemen aan het heilig avondmaal. *Dorsvloer vol confetti* is vooral mooi geschreven en speelt geslaagd met het typische taalgebruik van deze religieuze minderheid, dat sterk door de Bijbel is beïnvloed. Een andere kijk op onze noorderburen. (EDS)

Franca Treur, *Dorsvloer vol confetti*, Prometheus, Amsterdam, 220 blz., 17,95 euro, ISBN 978 90 446 1023 9.